

OPETUS-JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Skyldigheter i fråga om stödet inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen i samband med höjningen av hemkommunersättningen

Webbinarium den 4 februari 2025

Översikt över lagändringarna

- RP 114/2024 rd → Reformen av stödet inom den grundläggande utbildningen → bl.a. lagen om ändring av lagen om grundläggande utbildning 1090/2024
- RP 163/2024 rd → Höjningen av hemkommunsersättningen till privata skolor → bl.a. lagen om ändring av lagen om grundläggande utbildning 14/2025
- Olika skyldigheter att ordna stöd för anordnare av grundläggande utbildning som fått tillstånd att ordna utbildning: 20 c, 20 h, 20 i och 31 § samt 20 f § om beslut om stöd i lagen om grundläggande utbildning

NULÄGE: Nuvarande skyldigheter för icke-kommunala anordnare av grundläggande utbildning:

Allmänt stöd (16 §)	Intensifierat stöd (16 a §)	Hjälpmedel (31 §)	Särskilt stöd (17 §)
			Avvikande arrangemang (18 §)
Förlängd läroplikt (läropliktslagen)			

1.8.2025: Kommande skyldigheter för **privata anordnare av grundläggande utbildning**:

Gruppspecifika stödformer (20 b §)	Elevspecifika stödåtgärder (20 c §)	Hjälpmedel (31 §)	Avvikelse från lärokursen eller målen (20 h §)
Undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning*			

1.8.2025: Kommande skyldigheter för **statliga skolor och övningsskolor (om inte något annat anges i tillståndet)**:

Gruppspecifika stödformer (20 b §)	Elevspecifika stödåtgärder (20 c §)	Hjälpmedel (31 §)	Avvikelse från lärokursen eller målen (20 h §)
Undervisning enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning*			

* = Ordnande av grundläggande utbildning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan

Skyldigheter enligt 20 c §

- *Elevspecifika stödåtgärder är elevspecifik undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupper och i samband med annan undervisning, undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupper, undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass och tolknings- och biträdestjänster samt hjälpmedel som ges eleven med stöd av 31 § 1 mom.*
- *Elevspecifika stödåtgärder ordnas med beaktande av elevens bästa, i första hand i elevens egen skola eller plats för förskoleundervisning enligt 6 eller 28 §.*
- Genom att höja hemkommunsersättningen är målet att jämställa elever i icke-kommunala skolor med elever i kommunala skolor i fråga om det stöd för lärande och skolgång som ges i den egna skolan.

Tillstånd att ordna utbildning

- *T.ex. 20 c §: Statliga skolor enligt 8 § i denna lag och övningsskolor enligt 88 § i universitetslagen (558/2009) är när det gäller elevspecifika stödåtgärder endast skyldiga att ordna sådana tolknings- och biträdestjänster samt hjälpmedel som ges eleverna med stöd av 31 § 1 mom., om inte något annat anges i tillståndet att ordna utbildning.*
- T.ex. Valteri-skolan.
- Anordnartillstånden ska på tjänstens vägnar granskas så att de motsvarar den förändrade lagstiftningen och begreppen kring stöd.

Offentlig förvaltningsuppgift

- **Grundlagens 124 §** begränsar överföringen av en offentlig förvaltningsuppgift till en privat aktör enligt följande: "Offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och **det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning.**"
- **Begreppet offentliga förvaltningsuppgifter** används i grundlagen i en relativt vid bemärkelse, så att det omfattar uppgifter som hänför sig till bl.a. beslutsfattande som påverkar enskilda personers förmåner, skyldigheter och rättigheter (RP 1/1998 rd, s. 179).
- Offentliga förvaltningsuppgifter omfattar också tillhandahållande av lagstadgade tjänster. Uppgifterna förutsätter inte utövning av offentlig makt, utan kan till sin karaktär också utgöra **reell förvaltningsverksamhet** (Mäenpää Olli, *Hallinto-oikeus*, e-bok).
- Enligt 2.3 § i **förvaltningslagen** ska lagen tillämpas på privata aktörer när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter.
- I beslut om (särskilt) stöd är det ofta fråga om ärenden som är viktiga med tanke på elevens rättsskydd och undervisning (EOAK/1586/2019).

God förvaltning

- Förvaltningslagen (434/2003) ska iakttas när det fattas ett förvaltningsbeslut. Bestämmelser om principerna för god förvaltning finns i 2 kap. i lagen.
- Bakgrunden till detta är 21 § i grundlagen (rättsskydd), serviceprincipen inom förvaltningen, rådgivning om förfarandet, objektiv behandling av ärendet, opartiskhet osv.
- Rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en behörig myndighet
- Offentlighet vid behandlingen av ett förvaltningsärende
- Rätt att bli hörd vid behandlingen av ett förvaltningsärende
- Rätt att få motiverade beslut i ett förvaltningsärende
- Rätt att söka ändring i beslut i ett förvaltningsärende

Hörande

- Utbildningsanordnaren ska **innan beslutet fattas** höra barnets vårdnadshavare eller andra lagliga företrädare (34 § i förvaltningslagen).
- Det är fråga om en **rättighet för vårdnadshavaren**, inte en skyldighet. Vårdnadshavaren har således rätt att låta bli att utnyttja sin möjlighet att bli hörd. Sättet enligt vilket anordnaren har försökt höra vårdnadshavaren måste vid behov gå att bevisa i efterhand.
- **Barnets delaktighet:** barnen har rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva.

Beslut och motivering 1/2

- Bestämmelser om fattande av ett förvaltningsbeslut och förfarandet kring det finns i 7 kap. i förvaltningslagen. Bestämmelser om delgivning av ett förvaltningsbeslut finns i 9 och 10 kap. i förvaltningslagen.
- I kommunens förvaltningsstadga/den privata skolans instruktion fastställs vem som fattar stödbeslutet.
- Kommunerna bestämmer i vilken form förvaltningsbeslutet ska ges med iakttagande av bestämmelserna i förvaltningslagen.
- Beslutet måste vara tillräckligt konkret formulerat, så att mottagaren av beslutet förstår vilka stödformer och/eller stödtjänster det i själva verket är fråga om.
- Förvaltningsbeslut fattas inte retroaktivt.

Beslut och motivering 2/2

- Av motiveringen för beslutet ska framgå alla de omständigheter som har inverkat på ärendets avgörande.
- Motiveringsskyldigheten är inte beroende av utgången av beslutet, varför beslut som gäller både godkännande och avslag ska motiveras.
- Förvaltningsbeslutet arkiveras i enlighet med den lokala arkivbildningsplanen.
- Förvaltningsbeslutet ska ändras om det sker några ändringar i sådant som avgjorts i beslutet, t.ex. om den stödtjänst som beslutet gäller tillhandahålls på ett annat sätt än tidigare.

Beslut om stöd

- Beslutet får verkställas också utan att det har vunnit laga kraft.
- Beslutet gäller tills vidare. Om det finns en tydlig anledning till att beslutet ska gälla för en viss tid, t.ex. om ett hjälpmedel behövs under en begränsad tid, kan beslutet också fattas för viss tid.
- Genom stödbeslutet kan man inte besluta om social- och hälsovårdstjänster för eleven, såsom hjälpmedel för medicinsk rehabilitering eller service och stöd enligt handikappservicelagen.
- Ett beslut om tjänster enligt 31 § i lagen om grundläggande utbildning kan utgöra en del av stödbeslutet eller fattas som ett eget beslut, om eleven inte behöver några andra elevspecifika stödåtgärder.
 - Förutsätter en process enligt lagen om grundläggande utbildning som omfattar bedömning och planering av stödet samt ett förvaltningsbeslut.

Sökande av ändring

Lagen om grundläggande utbildning, 42 §:

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, får omprövning av beslut som avses i denna lag begäras hos regionförvaltningsverket, om beslutet gäller

3) ett beslut enligt 20 f § och tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster och särskilda hjälpmedel enligt 31 § 1 mom.

Samarbete med kommunen

- I och med den höjda hemkommunsersättningen ansvarar de privata skolorna själva för att ordna elevspecifika stödåtgärder.
- Kommunen kan anvisa resurser till icke-kommunala skolor för att ordna stödet på det sätt som parterna kommer överens om.

Elevantagning

- Paragrafen om antagning av elever (28 §) har inte ändrats:

... ska enhetliga antagningsgrunder tillämpas på samtliga sökande. Om undervisningen följer en läroplan med tonvikten lagd på ett eller flera läroämnen, kan vid elevantagningen också ordnas ett prov för att pröva elevernas anlag för ovan avsedda undervisning...

- En förteckning över läroämnena finns i 11 § i lagen och i timfördelningsförordningen.
- Tanken bakom höjningen av hemkommunsersättningen har varit att elever som behöver stöd i större omfattning ska studera också vid privata skolor och att likabehandlingen ska bli bättre.
- Bedömningen av stödbehovet genomförs som en separat process – inte så, att en elev som behöver stödåtgärder utesluts från skolan redan vid antagningen.

Finansiering

- Hemkommunsersättningen har höjts i fråga om privata skolor.
- Finansministeriet har fördelat höjningen över hela 2025, även om skyldigheterna utvidgas först den 1 augusti 2025.
- Utvidgningen av skyldigheterna har inte medfört några ändringar i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Förutsättningarna för tilläggsfinansiering för bl.a. den förlängda läroplikten har alltså förblivit oförändrade.
 - Begränsningen av tillämpningsområdet för ovan nämnda lag har inte heller ändrats, varför endast privata skolor får förhöjd ersättning.
 - Uppgiften att ordna stöd måste ingå i anordnartillståndet.
- Understödet efter prövning till privata anordnare av grundläggande utbildning förnyas.

Tack!